

Motion till riksdagen 2012/13:So564

av **Christina Karlsson m.fl. (S)**

Kooperativ äldreomsorg

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrade möjligheter för kooperativa lösningar inom äldreomsorgen.

Motivering

Allt fler vill starta eget företag tillsammans med andra, i bolagsform eller i en ekonomisk förening. Lockelsen och värdet ligger i det gemensamma ägandet och det jämlika inflytandet över verksamheten. Den kooperativa idén har sprungit ut ur detta. Det kooperativa företaget bygger på öppenhet, demokrati och aktivt deltagande av medlemmarna som tillsammans äger företaget. Både inflytande och ansvar fördelas lika mellan kooperativets medlemmar, och alla medlemmar har lika rösträtt. Idag finns kooperativa företag inom alla branscher, också inom äldreomsorgen.

Sveriges befolkning består av en allt större andel äldre personer. Det innebär både stora utmaningar och stora utvecklingsmöjligheter för äldreomsorgen i framtiden. Redan idag kompletteras den kommunala äldreomsorgen av privata eller kooperativa och ideella alternativ på många platser. Men förutsättningarna för kooperativ, som ofta är små företag, måste bli bättre.

En kartläggning visar att en mycket liten andel av offentligt finansierad vård och omsorg görs av små företag, kooperativ eller idéburna verksamheter. Att lägga ett anbud i en upphandling kräver resurser i form av pengar och personal med juridisk kompetens, något som små vårdföretag eller organisationer inte har. Ett stort företag har det och kan, till skillnad från ett litet, även ha råd att gå med förlust under en period för att ta sig in på en marknad.

Om det ska vara någon mening med att kunna välja äldreomsorg, måste det finnas flera aktörer att välja bland. Äldreomsorgen skulle kunna utvecklas på samma positiva sätt som barnomsorgen har gjort, där det idag finns en verklig

Fel! Okänt namn på

mångfald av aktörer. De kooperativa förskolorna är ett självklart alternativ till kommunal barnomsorg på många platser i landet. Verksamhetens lokala förankring och demokratiska styre ger barn, föräldrar och personal goda möjligheter att påverka verksamhetens utformning och prioriteringar. Kooperativa förskolor har dessutom ofta gått i bräschen för ny pedagogik och nytänkande.

På samma sätt kan kooperativ äldreomsorg finna nya vägar till bättre vård. Ett sätt att främja kooperativ inom äldreomsorgen är att kommunerna får möjlighet att skriva avtal direkt med kooperativet utifrån givna kvalitetsmål och priser. Detta stämmer också väl överens med det kommunala självstyret. Denna form av partnerskap mellan å ena sidan kooperativa och ideella utförare och å andra sidan kommuner och landsting bör därför utvecklas vidare.

Lagen om valfrihetssystem (LOV) ger alla kommuner och landsting möjlighet att införa värvalssystem, utan att bryta mot dagens upphandlingslagstiftning. Lagen ska kunna tillämpas på handikapp- och äldreomsorg samt hälso- och sjukvårdstjänster. Kommunen bestämmer vilka kriterier och krav som ska gälla för att ett omsorgsföretag ska få vara med och konkurrera om till exempel äldreomsorgsplatserna. Någon priskonkurrens mellan omsorgsgivarna kan inte förekomma, eftersom kommunen anger priset på förhand.

Vi anser att detta förslag på flera sätt förbättrar möjligheterna för kooperativt driven äldreomsorg att verka på samma villkor som de stora företagen. Samtidigt måste kommunen eller landstinget pröva etableringen av olika äldreomsorgsenheter och avgöra hur många som behövs. För att de äldre ska ha möjlighet att välja och få stöd efter behov, måste omsorgen finnas där den behövs bäst och inte där det är mest lönsamt.

Men intentionerna bakom LOV, att främja en mångfald av utförare både i fråga om storlek och om inriktning, har inte realiserats. Privata, ideella, kooperativa och offentliga aktörer skulle få likvärdiga villkor i ett konkurrensneutralt system. Istället är det ett fåtal stora koncerner som idag dominerar inom området och har fått en monopolliknande ställning. Trots förslag till åtgärder för att stimulera idéburna organisationers företagande inom vård och omsorg, saknas en samlad politik för tillväxt och utveckling på området. För att åstadkomma den önskade effekten om mångfald bakom LOV och verklig valfrihet för vårdbehövande, krävs det en nationell strategi för idéburen vård och omsorg.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 5 oktober 2012

Christina Karlsson (S)

Annelie Karlsson (S)

Carin Runeson (S)

Christer Adelsbo (S)

Hannah Bergstedt (S)

Helene Petersson i Stockaryd (S)

Isak From (S)

Johan Löfstrand (S)

Kerstin Haglö (S)

Lennart Axelsson (S)

Billy Gustafsson (S)

Carina Adolfsson Elgestam (S)

Fredrik Lundh Sammeli (S)

Helén Pettersson i Umeå (S)

Ingemar Nilsson (S)

Jan-Olof Larsson (S)

Karin Åström (S)

Krister Örnfjäder (S)

Thomas Strand (S)